

TALABALAR O'QUV FAOLIYATINI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MILLIY QADRIYATLARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI

Tursunov Jo'rabek Baxtiyarovich

Samarqand davlat chet tillar instituti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: ushbu maqolada talabalar o'quv faoliyatining samaradorligini oshirishda milliy qadriyatlardan foydalanishning ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot xulosalariga ko'ra, milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirilgan ta'lim tizimi nafaqat bilimlarni o'zlashtirish jarayoniga, balki shaxsiy va kasbiy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: milliy qadriyatlar, o'quv faoliyati samaradorligi, motivatsiya, milliy g'urur, ijtimoiy faollik, ta'lim metodlari, psixologik moslashuv.

Milliy qadriyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni talabalar intellektual va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bu qadriyatlar ta'limning amaliy jihatlarini boyitib, talabalarning nafaqat bilimlarini oshiradi, balki ularning shaxsiy mas'uliyat, milliy o'zlikni anglash va jamiyatga foyda keltirish motivatsiyasini ham mustahkamlaydi. Shu ma'noda samaradorlik ko'rsatkichlari sifatida o'quvchilarning nazariy bilimlardan amaliy natijalarga erishish qobiliyatlarini ko'rsatib beradigan mezonlar belgilab olinadi.

Bundan tashqari, ta'lim jarayonida milliy qadriyatlardan foydalanish, talabalar orasida o'zaro ishonchni, hurmatni va hamkorlikni kuchaytiradi. Ular jamiyatning madaniy merosiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradilar, bu esa o'z navbatida, o'qishga bo'lgan ichki motivatsiyaning ortishiga olib keladi. Ushbu o'zgarishlar ijtimoiy munosabatlarda ham ijobiy aks etadi, chunki talabalar o'zaro muloqotda yuqori axloqiy standartlarni qo'llashga, bir-birlariga yordam berishga va jamiyat oldida o'z mas'uliyatlarini to'g'ri anglashga o'rganadilar.

Bunday o'zgarishlarning natijasi sifatida o'quv faoliyatining samaradorligi oshadi. Milliy qadriyatlarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish orqali talabalar nazariy bilimlarni chuqurroq anglay boshlaydi, mustaqil ravishda muammolarni hal qilishga tayyor bo'ladi, shuningdek, kasbiy faoliyatda innovatsion yondashuvlarni qo'llash ko'nikmalarini hosil qiladi. Shu bilan birga, talabalar o'rtasida ijtimoiy faollik oshadi, ular madaniy loyihalarda ishtirok etish orqali o'z mahoratlarini mustahkamlaydi va kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyatlarga poydevor yaratadi.

Milliy qadriyatlardan foydalanishning samaradorlik ko'rsatkichlari orqali talabalar o'z shaxsiy salohiyatini yanada kuchaytiradi, madaniy va ma'naviy qadriyatlarga tayanib, jamiyatda munosib o'rin egallashga intiladilar. Shu tarzda ta'lim jarayonidagi har bir bosqichda talabalar nafaqat bilimlarni egallashda, balki o'z shaxsiy va ijtimoiy vazifalarini muvaffaqiyatli bajarishda ham yuqori natijalarga erishadilar. Bu esa ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishda muhim qadamdir.

Shunday qilib, milliy qadriyatlarning ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi talabalar ongida milliy identifikatsiyani shakllantirish bilan birga, o'quv jarayoniga bo'lgan mas'uliyat hissini oshirishga ham xizmat qiladi. Ta'lim samaradorligini oshirishda milliy qadriyatlardan foydalanish talabalarni ijtimoiy faol, madaniy merosga hurmat bilan qaraydigan, innovatsion fikrlay oladigan va kelajakda kasbiy jihatdan muvaffaqiyatli bo'lishga tayyor shaxs sifatida shakllantirish imkonini beradi. Bu jarayon nafaqat ta'lim oluvchilar uchun, balki ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishda ham strategik ahamiyatga ega.

Milliy qadriyatlarni o'quv jarayonida faol qo'llash natijasida o'zlashtirish jarayonining izchilligi, mustahkamligi va chuqurligi oshadi. Talabalar o'z bilimlarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini mustahkamlab, mavzularni faqatgina yod olish emas, balki ularni tahlil qilish, taqqoslash va innovatsion yechimlarni topish qobiliyatlarini shakllantiradilar. Milliy qadriyatlarning o'quv jarayonida faol aks ettirilishi nafaqat an'anaviy bilim berish modelining samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini, tahliliy yondashuvlarini va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Bu jarayonda talabalar o'z jamoasi bilan ishlash, muloqot qilish, bahs va munozaralarda ishtirok etish orqali ijtimoiy o'zaro ta'sir ko'nikmalarini shakllantiradilar. Bunday yondashuv ularning tashabbuskorligi, ijodkorligi va jamoa bilan ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa ularning kasbiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Milliy qadriyatlarga asoslangan o'quv muhitida ta'lim olgan talabalar jamiyatdagi o'z o'rnini aniq anglaydi, o'z kasbiy intilishlarini shakllantiradi va kelajakdagi maqsadlarini aniq belgilash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Bundan tashqari, milliy qadriyatlarga asoslangan ta'lim modeli motivatsiya tizimini kuchaytiradi, chunki talabalar o'z shaxsiy rivojlanishini faqat individual muvaffaqiyat bilan emas, balki jamiyatga foydali bo'lish bilan bog'laydi. Shaxsiy o'zini anglash jarayonida milliy g'urur hissi shakllanadi, ta'lim jarayonida o'z qadr-qimmatini anglash va kasbiy yo'nalishda o'ziga ishonch hissi ortadi. O'z milliy qadriyatlarini chuqur anglagan talabalar xorijiy ta'lim tizimlarida yoki xalqaro maydonda o'z milliy identifikatsiyasini yo'qotmagan holda muvaffaqiyatli integratsiyalash imkoniga ega bo'ladilar.

Milliy qadriyatlarga asoslangan ta'lim metodlarini samarali tatbiq etish orqali o'quvchilar hayotiy muammolarni hal qilish strategiyalarini rivojlantiradi, o'z kasbiy faoliyatiga yanada mas'uliyat bilan yondashadi va o'quv jarayonini faqatgina bilim olish bilan emas, balki jamiyatga foyda keltirish bilan bog'laydi. Bu esa ta'lim tizimining jamiyatga integratsiyasini chuqurlashtirishga, talabalar orasida ijtimoiy javobgarlik va kasbiy yetuklikning oshishiga olib keladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaeva B.S. "Bo'lajak o'qituvchilar o'quv-ilmiy faoliyati motivatsiyasining psixofiziologik determinantlari" mavzusidagi Psixologiya fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi .- Buxoro., 2022. – 104 b.
2. Axmedova Z.J. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatiga moslashuv motivatsiyasining pedagogik-psixologik xususiyatlari" mavzusidagi dissertatsiya ishi.- Buxoro., 2024. – 46 b.
3. Барначук Л.Ф. Психодиагностика: Учебник для вузов. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 384 с.
4. Bafaev M.M. "Globallashuv jarayonida milliy bag'rikenglikni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik determinantlari" diss T.: 2020. - 150 b.
5. Бодалев А.А., Столин В.В. Общая психодиагностика. –СПб.: «Реч» 2000. – 440 с.
6. Боева Л.П. Человек как высшая ценность и главное богатство общества // Человек в системе наук. - М., 2001. – 493 с.
7. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте СПб Питер, 2008. – 400 с.
8. Бандура А., Уолтерс Р. Подростковая агрессия: Изучение влияния воспитания и семейных отношений. — М.: Апрель Пресс: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 509 с.
9. Davletshin M.G. Zamonaviy maktab o'qituvchisining psixologiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2009. – 30 b.
10. Аноркулов, С. (2021). Хронотоп как отличительная черта романного универсума ФМ Достоевского. Просвещение и познание, (5 (5)), 16-23.
11. Аноркулов, С. ПРОСВЕЩЕНИЕ И ПОЗНАНИЕ. ПРОСВЕЩЕНИЕ И ПОЗНАНИЕ Учредители: Прудник Ксения Евгеньевна, (5), 16-23.